

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Соціально-психологічний факультет

(назва факультету/підрозділу)

Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова загальна

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою-професійною програмою радіаційний та хімічний захист

(назва освітньої програми)

підготовки бакалавра

найменування освітнього ступеня

у галузі знань «Цивільний захист»

код та найменування галузі знань

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

код та найменування спеціальності

Рекомендовано кафедрою соціальних і гуманітарних дисциплін

на 2023- 2024

(назва кафедри)

навчальний рік.

Протокол від «29» серпня 2023

року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Філософія»

(назва навчальної дисципліни)

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни “Філософія” сприяє: формуванню мислення на рівні, відповідному до вимог вищої університетської освіти; розвитку ерудиції; формуванню волі до культури; розумінню сутності речей, упізнаванню закономірностей в різноманітті реальних явищ; опрацюванню ідей та положень для оволодіння навичками аналізу й аргументації; чіткому формуванню та викладанню думки.

В результаті вивчення навчальної дисципліни передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в повсякденному і професійному полі буття; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах.

Філософія – основна з навчальних дисциплін, скерованих до розвитку особистості. Її особливість полягає в академічній діяльності, яка націлює на самостійне мислення та передбачає наукові дискусії.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Юрченко Любов Іванівна, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, доктор філософських наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кафедра СіГД, кабінет № 413. Робочий номер телефону – 707-34-78
E-mail	7733153@ukr.net
Наукові інтереси	- соціальна філософія; - особливості сучасного етапу розвитку свідомості; - філософська антропологія; - філософія екології
Професійні здібності	професійні знання і досвід роботи в студентських аудиторіях в процесі викладання гуманітарних дисциплін;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Підготовка та публікація наукових статей, тез, патентних розробок, участь у виконанні науково-дослідної кафедральної роботи.

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни “Філософія” проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.00 до 16.30 в кабінеті № 413. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування здатності грамотно мислити, аналізувати явища і процеси об'єктивної та суб'єктивної реальності, усвідомлено й аргументовано висловлювати власну світоглядну позицію.

Опис навчальної дисципліни

Найменування Показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	загальна обов'язкова
Рік підготовки	1 курс
Семестр	1
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3,5
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	105
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	22
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	24
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	59
- індивідуальні завдання (науково-дослідні)(годин)	-
- підсумковий контроль	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна викладається в 1-му семестрі відповідно до навчального плану, тому додаткових вимог до базових дисциплін не встановлюється.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу ґрунтуються на знаннях, отриманих з попередньо вивчених дисциплін у закладах середньої освіти а також загального обов'язкового компонента «Історія та культура України». Дисципліна «Філософія» є базовою для «Загальної та неорганічної хімії»

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
Знати математику, фізику і хімію на рівні, необхідному для досягнення результатів освітньої програми.	ПР01
Розуміння хімічної інженерії як складника сучасних науки і техніки, її місця у розвитку інженерії, української держави та загальносвітової культури.	ПР13

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	К01
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства	К08

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1.ОСНОВИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ.

Тема 1.1. Світогляд. Філософія сучасності, гендера.

Тема 1.2. Проблема буття в філософії.

Тема 1.3. Філософське вчення про розвиток.

Тема 1.4. Матеріальне й ідеальне. Свідомість.

Тема 1.5. Мислення та мова. Логічні форми мислення.

Тема 1.6. Пізнання. Істина як категорія філософії.

МОДУЛЬ 2.ОСНОВИ ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ.

Тема 2.1.Людина у філософії. Сенс життя та свобода.

Тема 2.2.Соціальні відносини. Суспільство. Особистість.

Тема 2.3. Цивілізація, глобальні проблеми сучасності. Еволюція та гендерні особливості взаємодії людини і природи

Тема 2.4.Наука і техніка в сучасному світі.

Тема 2.5.Культура як людська реальність.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна)форма навчання				
	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
2 - й семестр					

Модуль 1. Основи теоретичної філософії.						
Тема 1.1. Світогляд. Філософія сучасності, гендера.	9	2	2		5	
Тема 1.2. Проблема буття в філософії	9	2	2		5	
Тема 1.3. Філософське вчення про розвиток	9	2	2		5	
Тема 1.4. Матеріальне й ідеальне. Свідомість	9	2	2		5	
Тема 1.5. Мислення та мова. Логічні форми мислення	9	2	2		5	
Тема 1.6. Пізнання. Істина як категорія філософії	11	2	2		5	2
Разом за модулем 1	56	12	12		30	2
Модуль 2. Основи практичної філософії						
Тема 2.1. Людина у філософії. Сенс життя та свобода	8	2	2		4	
Тема 2.2. Соціальні відносини. Суспільство. Особистість	10	2	2		6	
Тема 2.3. Цивілізація, глобальні	10	2	2		6	

проблеми сучасності. Еволюція та гендерні особливості взаємодії людини і природи						
Тема 2.4. Наука і техніка в сучасному світі	10	2	2		6	
Тема 2.5. Культура як людська реальність.	11	2			7	2
Разом за модулем 2	49	10	8		29	2
Разом	105	22	20		59	4

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Тема 1.1. Світогляд. Філософія сучасності, гендера.	2
2.	Тема 1.2. Проблема буття в філософії.	2
3.	Тема 1.3. Філософське вчення про розвиток.	2
4.	Тема 1.4. Матеріальне й ідеальне. Свідомість.	2
5.	Тема 1.5. Мислення та мова. Логічні форми мислення.	2
6.	Тема 1.6. Пізнання. Істина як категорія філософії.	2
7.	Модульний контроль 1.	2
8.	Тема 2.1. Людина у філософії. Сенс життя та свобода.	2
9.	Тема 2.2. Соціальні відносини. Суспільство. Особистість.	2
10.	Тема 2.3. Цивілізація, глобальні проблеми сучасності. Еволюція та гендерні особливості взаємодії людини і природи	2
11.	Тема 2.4. Наука і техніка в сучасному світі.	2
12.	Модульний контроль 2.	2
	Разом	24

Орієнтовна тематика індивідуальних самостійних реферативних завдань

З навчальної дисципліни «Філософія» виконання індивідуальних завдань здобувачами вищої освіти передбачено у формі рефератів. Тематика рефератів повинна мати соціально-гуманітарну спрямованість із ознаками актуальності та своєчасності. Окрім запропонованих тем, здобувач може обрати іншу, погоджену з викладачем. Відпрацьоване індивідуальне завдання є елементом допуску до підсумкового контролю.

Запропоновані теми індивідуальних самостійних реферативних завдань.

1. Філософія як наука про світогляд.
2. Специфіка філософського пізнання; гносеологічний аспект філософії.
3. Феномен єдності простору і часу в природничому пізнанні.
4. Діалектична тріада Г. Гегеля.
5. Предметна сфера діалектичного дискурсу К. Маркса.
6. Розум як еволюційний набуток людства.
7. Поняття про ноосферу у В. Вернадського.
8. Штучні мови як набуток цивілізації.
9. Логіка і мова.
10. Закони правильного мислення.
11. Взаємозв'язок суб'єкта й об'єкта пізнання у вченні І. Канта.
12. Знання і віра: розбіжність і взаємозумовленість.
13. Релігійна, біологічна, екзистенціально-філософська інтерпретація людини.
14. Людина як самодіяльність. Діяльність, творчість, гра.
15. Смысл життя та щастя людини.
16. Тема символічного безсмертя в культурі.
17. Філософські концепції волі.
18. Типи соціальних відносин.
19. Поняття свободи, його інтерпретації.
20. Вибір і відповідальність.
21. Проблема свободи та цивілізація.
22. Індустріальне суспільство.
23. Виникнення течій християнства.

Форми та методи навчання і викладання

Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- *методи навчання за джерелами набуття знань*: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, дискусія); наочні методи навчання (ілюстрація, презентація, відеофрагменти);

- *методи навчання за характером логіки пізнання*: аналітичний; синтетичний; дедуктивний; індуктивний;

- *методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається*: проблемний виклад; частково-пошуковий;

- *інноваційні методи навчання*: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; інтерактивні методи;

- *самостійна робота*.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, тестовий контроль; письмова відповідь на ряд питань за темою розділу по варіантах; усне опитування на семінарах а також реферати, презентації.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	Відмінно
80–89	B	Добре
65–79	C	
55–64	D	Задовільно
50–54	E	
35–49	FX	Незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами

навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	Лекції	6	0	0
	семінарські заняття	6	3	18
	модульний контроль	1	10	10
Разом за модуль 1				28
Модуль 2	Лекції	5	0	0
	семінарські заняття	4	3	12
	модульний контроль	1	10	10
Разом за модуль 2				22
Разом за поточний контроль				50
Індивідуальна самостійна робота				20
II. Підсумковий контроль (екзамен)				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті:

3 бали – здобувач вищої освіти вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, приймає участь в дискусії;

2 бали – здобувач вищої освіти добре орієнтується у специфіці вивченої теми, аналізує факти.

1 бали – здобувач вищої освіти орієнтується в окремих аспектах обговорюваної тематики;

0 балів – здобувач вищої освіти не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка повідомлення, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт:

10 балів – вірно надано відповіді на два питання з дотриманням всіх вимог до виконання;

8-9 балів – у цілому розкриті два питання, але недостатньо обґрунтуванні відповіді, допущені незначні помилки;

6-7 балів – надано відповіді на два питання, проте відповіді не повні і з допущенням помилок;

4-5 балів – надано відповіді на одне чи два питання, проте відповіді поверхові і мають значні помилки

1-3 бали – надано відповідь на одне питання з допущенням помилок;

0 балів – відповідь відсутня.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення підсумкового семінарського заняття у межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох питань. У відповіді на поставлені питання здобувачі вищої освіти повинні відобразити володіння навчальним матеріалом, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Контрольні роботи №1 та №2 з навчальної дисципліни «Філософія» мають містити письмове розкриття змісту варіантів теоретичних питань і прикладних завдань. Для кожного здобувача вищої освіти надається індивідуальний варіант контрольної роботи. Роботи виконуються за присутності викладача. Оцінки за виконану роботу виставляються викладачем протягом тижня, наступного за днем виконання роботи.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної реферативної роботи здобувачів вищої освіти

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача вищої освіти, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно здійснити поглиблене вивчення теми з рекомендованих за програмою курсу, підготувати доповідь і захистити її на семінарському занятті. Результати роботи можуть бути оформлені у вигляді есе, реферату.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної реферативної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

20-18 балів – тему розкрито в повному обсязі, всі положення обґрунтовані, є самостійні судження;

17-14 балів – тему розкрито вичерпно, положення обґрунтовані, матеріал повністю взято з літератури;

13-9 балів – тему розкрито в основному, визначення та аргументація взяті з конспекту та основної навчальної літератури;

8-6 балів – тему розкрито не повністю, матеріал повторює положення з лекції, приклади знайдені самостійно та інтерпретовані правильно;

5-4 бали – тему розкрито недостатньо та поверхнево, матеріал повторює положення лекції, приклади з лекції, розуміння недостатньо чітке;

3-1 бал – тему розкрито фрагментарно, приклади не наведені, або не є достатньо зрозумілими здобувачеві;

0 балів – завдання, передбачене на індивідуальну самостійну роботу, здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень, логічність, самостійність мислення, впевненість, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, унікальність, уміння представити матеріал.

Підсумковий контроль

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів:

(30-25балів) – в повному обсязі здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст питань;

(24-20 бали) – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст поставлених питань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

(19-14 балів) – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

(13-5 балів) – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкритий зміст питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

(4-1 бал) – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

(0 балів) – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту питань.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі усного екзамену.

Основними вимогами є розуміння ідей та положень, здатність вичерпно та аргументовано їх викласти, висловити та обґрунтувати власну позицію з питань, що розглядаються в ході вивчення дисципліни.

Перелік питань для підготовки до екзамену

1. Поняття світогляду.
2. Міфологія як світогляд.
3. Релігійний світогляд.
4. Філософія як раціональна форма світогляду.
5. Філософський метод.
6. Історичні типи філософування.
7. Категорія буття в філософії.
8. Філософська категорія матерії.
9. Простір та час як категорії філософії.
10. Закон єдності й боротьби протилежностей у діалектиці.
11. Закон переходу кількісних змін у якісні в діалектиці.
12. Закон заперечення заперечення.
13. Синергетична концепція розвитку.
14. Поняття об'єктивної та суб'єктивної реальності.
15. Матеріальне та ідеальне.
16. Психофізична проблема.
17. Проблема походження свідомості.
18. Свідомість та діяльність.
19. Знак і значення.
20. Свідомість та самосвідомість.
21. Мислення і нерефлексивні форми відтворення реальності: чуття, сприйняття, уявлення.
22. Різновиди мов. Природні та штучні мови.
23. Діяльна сутність мислення.
24. Принципи правильного мислення.
25. Закон тотожності в логіці.
26. Закон несуперечності в логіці.
27. Закон виключеного третього в логіці.
28. Закон достатньої підстави.
29. Поняття як логічна форма.
30. Судження. Типи суджень.
31. Умовивід. Індуктивний та дедуктивний умовиводи.
32. Категоричний силогізм.
33. Доведення і спростування.
34. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
35. Знання і віра.
36. Проблема істини.
37. Істина та заблудження.
38. Критерії істинності знання.
39. Агностицизм і скептицизм.
40. Наукові методи пізнання.
41. Емпіричне та теоретичне знання.
42. Етапи наукового пізнання.
43. Наука як система знання.
44. Біологічне та соціальне як чинники людськості.

45. Теорія антропосоціогенезу.
46. Людина як самодіяльність.
47. Проблема сенсу життя людини.
48. Поняття свободи і його інтерпретації.
49. Свобода «від» і свобода «для».
50. Поняття суспільства
51. Сутність соціальних відносин.
52. Людські спільності, їх різновиди.
53. Поняття суспільного виробництва
54. Типи прогресу.
55. Соціальна структура суспільства.
56. Поняття особистості.
57. Соціалізація і інтеріоризація особистості.
58. Свобода особистості та відповідальність.
59. Поняття цивілізації.
60. Розвиток системи «людина – техніка».
61. Доіндустріальні цивілізації (традиційні суспільства).
62. Людина у традиційному суспільстві.
63. Індустріальне суспільство.
64. Основні характеристики постіндустріального суспільства.
65. Людина в постіндустріальному суспільстві.
66. Цивілізаційний процес і проблема глобалізації.
67. Проблема відносин Заходу і Сходу, економічно розвинених і відсталих країн.
68. Сучасна всесвітня демографічна проблема.
69. Цивілізація і екологія.
70. Проблема війни і миру в сучасних умовах.
71. Цивілізація і проблема людського здоров'я.
72. Сучасна цивілізація і ноосфера.
73. Культура як система цінностей.
74. Гуманістичний зміст культури.
75. Глобалізація соціокультурного процесу.
76. Релігія як культурно-історичне явище.
77. Мораль як засіб регулювання людських відношень.
78. Конкретно-історичний зміст моралі.
79. Мистецтво як культурний феномен.
80. Види художньої творчості.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни.
3. Неприпустимість користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу науково-

педагогічного працівника.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. Здобувачі вищої освіти повинні діяти відповідно до політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Філософія: підручник для здобувачів вищої освіти /авт. кол.; за ред. О.В. Рябініної, Л.І. Юрченко. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 286с.
2. Українська людина в європейському світі: виміри ідентичності. навч. посіб. / Смовженко Т. С., Скринник З. Е., Юрченко Л.І та ін. Київ : УБС НБУ, 2015. 609 с.
3. Гуманітарна складова вищої освіти у вимірах ХХІ століття : Монографія / Тридід О.М., Світлична В.В., Юрченко Л.І. та ін. Київ: УБС НБУ, 2013. 323 с.
4. Юрченко Л.І. Екологічна культура в контексті екологічної безпеки: Монографія. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2008. 296 с.
5. Юрченко Л.І. Філософія. Збірник тестових завдань. – Харків: НУ ЦЗУ, 2021. 56 с.
6. Данильян О.Г. Філософія: Підручник / О.Г. Данильян, В.М. Тараненко. Харків. : Право, 2018. 328 с.
7. Губернський Л.В. Філософія. Навч. посібник. Київ.:Вікар, 2016. 247 с.
8. Кремень В.Г. Філософія: Логос, Софія, Розум. Підручник. – Київ : Книга, 2017. 315 с.
9. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Київ : “Каравела”, 2005(8). 426 с.
10. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: навч. посібник. Київ: Інкос, 2016. 214 с.
11. Філософія. Курс лекцій: Навч. посібник / Бичко І.В., Табачковський В.Г., Горак Г.І. та ін. Київ: Либідь, 2009. 374 с.
12. Філософія: Світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник / В.Г. Табачковський, М.О. Булатов, Н.В. Хамітов та ін. Київ: Либідь, 2013. 281 с.
13. Філософія: Природа, проблематика, класичні розділи. Навч. посібник. – За ред. Г.І. Волинки. Київ : професіонал, 2019. 195 с.
14. Буслинський В.А. Історія філософії:навч. посібник. Київ, 2020.312 с.
15. Практикум з філософії:навч. посібник /за ред. В.Л. Петрушенка. – К., 2018. 289 с.
16. Петрушенко В.Л. Основи філософських знань. навч. посібник. Київ, 2018. 412 с.
17. Білодід Ю.М. Філософія. Український світоглядний акцент. навч. посібник. Київ: Кондор, 2007. 418 с.

18. Бойченко І.В. Філософія історії: підручник. Київ, 2000. 211 с.
19. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і Середньовіччя в освітньому контексті. навч. посібник. Київ: Вища освіта, 2017. 327 с.
20. Вільчинський Ю. Вільчинська С. та ін. Розвиток філософської думки в Україні. Львів: Каравела, 2015. 217 с.
21. Гусев В. Західна філософія Нового часу. Київ, 2000. 128 с.
22. Пітч Р. Найголовніші елементи філософії П.Д. Юркевича // Філософ. і соціолог. думка, 2020, № 9. С.11-20.

Періодичні видання

Фахові журнали

1. Філософська думка.
2. Філософські перипетії. Вісник Харківського Національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Філософія.
3. Практична філософія.
4. Мультиверсум. Філософський альманах.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт НУЦЗУ <https://nuczu.edu.ua/ukr/>. Режим доступу: <http://psi.nuczu.edu.ua/uk/navchalnyi-kontent-dlia-dystantsiinoho-navchannia>
2. <http://www.social.org.ua/>
3. <http://www.filosof.com.ua>

Розробник:

Доцент кафедри
соціальних і гуманітарних дисциплін
доктор філософських наук, професор

 Любов ЮРЧЕНКО